

1 Petoro

Petoroŋe ekap aŋgoân kulempuop.

O bukulpne,

1-2 Yeŋe Kiristohâlen biwiyenaje kepeim manŋetâ Anitâŋe himbimân manman kârikŋan mannomaihât pat kuyiŋgimu tap. Yakât otmâ yen hânân yu kandi mansai. Yeŋgât kapi tatmâ arap yamâ kutyeŋe yuwu. Ponto, Galatia, Kapatokia, Asia, otmu Bitini.

Emet inânŋan Awoŋnenŋe Anitâŋe man-manyenjahât topŋe nâŋgâop. Yawu nâŋgâm Kiristo hâŋgângumu ge tosanenjahât otmâ kawenenŋan kinmu kuŋetâ muop. Yawu otmâ yeŋe yâkâlen biwiyenaje kepeim tem lâuwaŋiŋetgât ikŋe Wâtgât mâmâjahât Heak hâŋgângumu ge biwiyenaje mem hewewenjuhuyehop. Mem hewewenjuhuyekmu Kiristohâlen biwiyenaje katŋetâ Anitâŋe tosayenaje pilâyim nine nanne baratne sâm meyekmâ manman kârikŋahât pat kuyiŋgimu tap.

Nâmâ Petoro. Yesu Kiristohât aposolo manbehât ikŋak âi sâm nihimu mem mansan.

Awoŋnenŋe Anitâ otmu Kutdânenŋe Yesu Kiristo yâkŋe yetŋe enŋatyetŋeâk otmâ nâŋgâyim tihityenaje otmutâ biwi nâŋgân nâŋgânyenaje kepeiakmâ konohâk otmâ sânduk sâmu manmâ yâhânomaihât nâŋgâyim ulitgum gaman.

Manman kârikŋan mannom sâm biwinenŋaje yakât mem mansain.

3-4 Kutdânenne Yesu Kiristohât âwâne Anitâne yâk mumunambâ mem yahatmu yâkne himbimân yâhâmu orowâk tawot. Otmu Wâtgât mâmâjahât Heak hângângumu ge mem hewewen tuhunenekmu Kiristohâlen biwinenñe kepeim manmain. Yakât otmâ Anitâne umam sâningim tosanenñe pilâm manman âiñe ningimu manmain. Yawu otmâ nine nanne baratne sâm menenekmâ himbimân yâhâ manman kârikñan manmâ yâhânomgât pat kuningiop. Manman kârikñan koko salehâk mannom nângâm herone kakñan manmâ yâhâmbisâin. Manman yañe biatbuap, me bâlewuapgât dop âlâ ki tap. Anitâne Yesu Kiristo mumunambâ mem yahatmu yâkne himbimân yâhâmu orowâk tawot. Yakât nângâm bulâñanâk manman kârikñan mannom sâm biwinenñe yakât mem manmâ Anitâ mepaem manmâ yâhânom.

5 Otmu Anitâhât wâtñan kinmâ Kiristohâlen biwinenñe kepeim manmunñe Anitâne tihitnenñe otmâ yâhâwuap. Otmu sâp pesuk sâwuawân Kiristone âwurem ge menenekmu himbimân yâhâmunñe manman kârikñahât pat Anitâne kuningiop yakât bulâne ningimu menom.

6 Yakât otmâ herone nângâm mannomai. Sâp yiwerenñe yuâmâ umatñe topñe topñe kakyenñan yâhâmu hâhiwin kakñan mansai.

7 Hâhiwin kakñan manmâ Kiristohâlen biwiyenñe tiñâk kepeim ki lohotñe otmâ mannomai. Yawu manñetâ sâp ki kâlep otmuâk Kiristone âwurem ge meyekbuap. Meyekmu biwiyenñe yâkâlen tiñâk kepeim tem lâuwangim gai yakât nângâm Anitâne herone nângâyinñim

manman kârikñan katyekbuap. Manman kârikñan katyekmu manñetâ yanâmâ Kiristohât lohimbiñe nâñgâyinñetâ yahatmu Anitâ mepaenomai. Umatñe âlâlâ kakyenñan yâhâmap yakât nâñgâñetâ keterahâkgât orotmeme âlâen hâum sâmunne nâñgâñet. Emetgât saran aim kânâñgâmunñe sâp kâlep kinmâ ki morok miâk sâm yuwu otmain. Kokolo ya saran hâwimain. Hâwim saran topñe lâm kâlehen gewuap ya kâlâpñe umunñe semu yanâmâ lâum kânâñgâmain. Yawu tuhumain yan hân kâlehen tatmâ hambe kundutñe ki kumu morok membuap. Yakât dopñeâk umatñe âlâlâ kakyenñan yâhâmap yan Anitâñe menenekmu manman kârikñan mannom. Yakât nâñgâm orotmeme kinñon ya bet pilâm kârihem kinnomai. Yawu.

8-9 Emelâk Yesu Kiristone olop miop ya ki ekbi. Yawu gârâmâ yâkât den pat âlepñe eky-ongomunñe nâñgâñetâ bulâñe otmu yâkâlen biwiyenñe kepeim gai. Otmu sâp yiwerenñe yuâmâ yâkñe himbimân tatmu ki ekmai. Yawu gârâmâ yeñe yâkât tem lâum hon bawanñimai. Otmu yâk orop himbimân manbisâihât nâñgâm yâkâlen biwiyenñe kepeim tem lâuwanñim mannomai. Yawu manñetâ Anitâñe manman kârikñahât pat kuyinñimu tap yakât bulâñe yinñimu menomai. Yakât nâñgâm heronñe nâñgâm manmâ yâhânomai.

10-11 Anitâñe ikñe engatñeâk Yesu Kiristo hânñangumu ge nengât tosehât otmâ kawenennñan kinmu howanân kuñetâ sât gum muop. Mumu Anitâñe mumuñambâ mem yahatmu himbimân âwurem yâhâmu ikñe orowâk lanñinñe kârikñan tawot. Yâhâ hânân ki giop yan Yesu Kiristone

Wâtgât mâmânahât Heak hângângumu ge Anitâhât poropetelipņe yeņgât biwiyeņan kionop. Biwiyeņan kionmâ Anitâņe Kiristo hângângumu ge tihitnenņe otbuap yakât den biwiyeņan katmu sâ m tetem lohimbi ekyongominiwi. Otmu Kiristoņe gewuap sâp yan wuân kule m tetemu eknomai yakât topņe nâņgâne sâ m nâņgâm kiwilim âi pâi tuhuakminiwi.

¹² Den yakât topņe nâņgâne sâ m otņetâ Anitâņe nâņgân nâņgânyeņe mem pâron pilâyিংi op. Mem pâron pilâyিংimu yeņak munomai yakât kakņan den yakât bulâņe tetewuap nâņgâwi. Den ya emet inânņan ekyongominiwi yakât bulâņeâmâ sâp yiwereņe Anitâņe Wâtgât mâmânahât Heak hângângumu ge nen Kiristohât aposololipņe mem heweweņ tuhunenekmap. Yawu otningimu Kiristohât den pat âlepņe kâsikum yিংimunņe nâņgâņetâ bulâņe otmu Kiristohâlen biwiyeņaņe kepeiwi. Yâkâlen biwiyeņaņe kepeņetâ Anitâņe tosayeņe pilâyিংim manman kârikņahât pat kuyিংimu tap. Otmu emelâk Anitâhât poropetelipņaņe yakât topņe nâņgâne sâ m othi yakât dopņeâk aņelolipņaņe gurâ nâņgâne sâ m otmai.

Anitâhât tem lâuwaņgim kilik milik mannom.

¹³ Manman kârikņahât pat kuyিংi op yakât bulâņe yamâ Yesu Kiristoņe âwure m ge meyekbuawân Anitâņe yিংimu menomai. Ya yিংimu menomaihât nâņgâm biwiyeņaņe mem biwi golâek manmâ galemahom mannomai.

¹⁴ Emelâk Anitâ yet Kiristo yetgât topyetyahât pâpgum yeņe eņgatyeneâk otmâ yu ya ekņâlem orot-

meme bâleŋe otminiwi ya ki witgum otmâ mannomai. Orotmeme bâleŋe ya pilâm Awonŋenŋe Anitâ, Koko Salek Amboŋe tem lâuwaŋgim mannomai.

¹⁵ Tem lâuwaŋgim manman bâleŋambâ keterakmâ kilik milik manmâ yâhânomai.

¹⁶ Den yan yuŋe emelâk Anitâŋe Mose den ekumu kulemguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Nâ Koko Salek Amboŋe. Yakât otmâ yeŋe manman bâleŋambâ keterakmâ manŋetgât nâŋgâman.” Yawu sâop.

¹⁷ Anitâŋe tânyongoâkgât “Awonŋenŋe” sâm ulitgumai. Yawu gârâmâ Anitâ biwinenŋe ekmapŋe lok âlâhât nâŋgâmu yahatmu âlâhât nâŋgâmu gemu yawu ki otmap. Yâkŋe otmain memain yakât matŋe âlâku ikŋiâk ikŋiâk dopnenŋanâk kâpekningimu ârândâŋ otmap. Yakât otmâ sâp patoen Kiristonŋe âwurem ge menenekmu kapinenŋe himbimân tap yan yâhâmunŋe Anitâŋe matŋe dopnenŋanâk kâpekningiwuap. Yakât nâŋgâm yeŋe ewe katmâ mannomai.

¹⁸ Emelâk tâmbâlipyenŋe orotmeme bâleŋe ya imbiâk mambiâk otmâ manminiwi. Otmu yeŋe gurâ manman ya torokatmâ yawuâk manmâ gawi. Nen lohimbi kerekŋe otmunŋe bâlemu tosa orop manmain. Yawu gârâmâ Anitâŋe tosa yakât matŋe kâpekningiop yan hâŋgât wahap âlâlâ, goli me siliwa tuhu tuhunŋe, me tewetsenŋe, yawu yakât ki nâŋgâop.

¹⁹⁻²⁰ Emelâk embâŋân hân himbim ki kândikyotgowân ikŋe nanŋe ombe bisinŋe, Yesu Kiristo, hâŋgângumu ge nengât toсахât matŋe meningiwuapgât nâŋgâm sâpŋe kalop. Sâp kalop

ya Anitâne ekmu ârândân otmu sâp bâine yuâmâ Kiristo hângângumu giop. Hângângumu ge koko salehâk manmâ nengât tosehât otmâ kawenenjan kinmu howanân kujetâ muop.

²¹ Yawu gârâmâ Anitâne mumuñambâ mem yahatmu himbimân âwurem yâhâmu orowâk tawot. Yawu otmu yeje yâkâlen biwiyenane kepeinetâ manman bâlenahât pañgonâmbâ holanyekmu yapâ gâtñane âwâne Anitâ yâkâlen gurâ yawuâk biwiyenane kepeim manmai. Otmu Anitâne Kiristo mumuñambâ mem yahalop yawuâk yen gurâ mumuñambâ mem yahatyekmu orowâk manmâ yâhâmbisâin. Yakât nângâm biwiyenane mem mansai. Yakât otmâ biwiyene galemahom târârâhâk mannomai.

²² Yeje orotmeme bâlene bet pilâm Kiristohât den bulâne lâum manmâ ganetâ yapâ biwiyene kelihakmu manmai. Yawu manmâ bukulipyene orop biwiyenane kepeiakmâ konohâk otmap. Yawuhât otmâ buku konok orangim tânahom mannomai.

²³⁻²⁵ Nen lohimbi kerekne menjlipnenne yengât tepyenambâ tetewin. Yakât otmâ munomgât pat mansain. Emelâk Anitâne poropete âlâ den ekumu kulemguop ya den yan yune miap. Den yamâ yuwu tap.

“Hahop surine pilâm kuririn sâm kinmu ekmunne âilongo longo otmap. Yâhâ sâp ki kâlep otmuâk pek sâm hânân ge tâtuk sâmap. Yakât dopneâk lohimbine âi menetâ bulâne tetemu bukulipyenane ekmâ nângâyinjetâ yahatmap. Yawu gârâmâ muñetâ kut patyene biatmu ya yengât den pat ya lohimbi nelâm

yongowuap. Yâhâ Anitâņe lohimbi nengât tihitnenņe otmâ yâhâwuap yakât den pat ya ki biatbuap. Yamâ tat tat kârikņe tatmâ yâhâwuap. Den yawu tap.”

Anitâhât den ya nâņgâmunņe biwinenņan hâumu topnenņe mem tetemap. Yakât otmâ den ya ekyongomunņe nâņgâņetâ bulâņe otmu Kiristohâlen biwiyeņe kepeim manmâ gai. Yapâ Anitâņe manman âiņe yingimu mem mansai. Yakât topņe nâņgâņetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmunne nâņgâņet. Mâmâ âwâlipyenņe mem ga katyekmâ galemyongomai. Yawu gârâmâ hâmbâi âwâ mâmâlipyenņe mum pilâyeknomai.

Yâhâ Anitâņe meyekmâ nine nanne baratne sâm manman kârikņahât pat kuyingiopņe mum pilâyekbuapgât dop âlâ ki tap. Yâkņeâmâ meyekmu orowâk manmâ yâhâmbisâi.

2

¹ Yakât otmâ orotmeme bâleņe kerehâk bet pilânomai. Yawu otmâ bukulipyenņe yengât ki nâņgâm bâleyingim den belângen sânomai. Me biwiyeņe ki kurihiakmâ den perâkņe kâityongonomai.

² Yawu manmâ yâhânomai yan manman kârikņahât bulâņe menomai. Yakât den âlâen hâum sâmunne nâņgâņet. Imbilipnenņe naom mem ga katyekmâ nam yinginetâ nem yanâmâ ņâtâtâk sâm yahatmai.

³ Yakât dopņeâk yeņe Kutdâhât den pat âlepņe ya nâņgâm biwiyeņan katmâ manņetâ nâņgân nâņgânyeņe keterakyingimu manmâ yâhânomai.

Yawu otrjetâ Anitâne meyekmâ manman kârikñan katyekmu mannomai.

Kiristohâlen biwinenñaje kepeim hon bawañgim mannom.

⁴⁻⁷ Nenne Kiristohâlen biwinenñaje kepeim hon bawañgim mannom yakât topne nângânetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmune nângânet. Emelâk Anitâne poropete âlâ den ekumu kulemguop ya yuwu tap.

“Nâne kât âlâ ekmune âlepne otmu mem Yerusalem kapi Sion pumñan tap yan katmune tatmap. Lohimbi âlâ me âlâne ya ekmâ yâkâlen biwiyenñaje kepeim mannomai ya yeñgâlen bulâne tetemu biwiyenje dopñan otbuap.” Den yawu tap.

Yeñe yâkâlen biwiyenñaje kepeim manñetâ Anitâne nângâyinçimap. Yawu gârâmâ lohimbi nombotñaje yâkât nângânetâ gemu hâkâñ otmai. Yawu otmâ mansai ya yeñgât yuwu sâmune nângânet. Emelâk Anitâhât den âlâ kulemguwi ya yuwu tap.

“Emet tuhuwiân nep lokne nak âlâ ekmâ bâleñe sâm mem ketetbi. Mem ketetbi ya Anitâne lâum kânângâmu kuhupin kârikne oap.” Den yawu tap.

Nak ekmâ bâleñe sâm mem ketetbi ya Anitâne ekmu ârândâñ otmu lâum kânângâmu kuhupin kârikne oap yamâ Kutdânenñe Yesu Kiristo. Anitâne mumuñambâ mem yahatmu tap. Otmu yeñe manman bâleñambâ keterakmâ Kiristohâlen biwiyenñaje tiñâk kepeim Anitâhât lohimbi otmâ biwiyenñaje kepeiakmâ konohâk otmu manñetâ yen orowâk tatmap. Otmu Wâtgât mâmâñahât Heakne mem hewewenñe tuhuyekmu Anitâ mepaem hon

bawaŋgim mannomai. Yawu otmâ manŋetâ Kutdânenŋe Yesu Kiristoŋe yeŋgât sâŋ Anitâ ulit-gumu nâŋgâmu ârândâŋ otbuap.

⁸ Otmu Anitâŋe den âlâ poropete ya ekumu kulemgup ya yuwu tap.

“Kât âlâ katmune tatmap yan kapi ambolipŋe yeŋgât kâiyenŋan teŋ sâwuap. Kâiyenŋan teŋ sâŋ yongomu ki ekmâ nâŋgâm inâk arinomai.”
Den yawu tap.

Kâiyenŋan teŋ sâŋ yongomu inâk arinomai yakât dopŋeâk lohimbi nombotŋaŋe Kiristohât den pat âlepŋe nâŋgâŋetâ helekŋe otmu pilâm yaŋak hiliwahonomai. Yawu gârâmâ lohimbiŋe Kiristohât den pilâmai yaŋe hiliwahonomai yakât Anitâŋe emelâk sâŋ kalop.

⁹⁻¹⁰ Otmu yeŋe gurâ yawuâk omoŋ bâlenŋan manmâ Anitâ ki nâŋgâwaŋgiminiwi. Yawu manminiwi yan Anitâŋe yeŋgât nâŋgâmu giop. Otmu yeŋe hiliwahonomaihât pat manbi. Yawu manbi yamâ ikŋahâk nâŋgâyinŋim ikŋe laŋinŋaŋe biwiyenŋan pilâmu haŋ sâyinŋiop. Haŋ sâyinŋimu omoŋgât manman bâlenŋambâ keterakmâ Kiristohâlen biwiyenŋe katŋetâ nine nanne baratne sâŋ meyehop. Meyekmâ ikŋe pat kuyinŋimu yâkât komot bulâŋe otmâ mansai. Yawu manmâ mepaem hoŋ bawaŋgimai. Otmu yâkŋe yu ya otyinŋimu ekŋetâ ewe membe otmap yakât den pat yeŋe lohimbi ekyongoŋetâ nâŋgâm mepaenomaihât meyehop.

Hânân yu kandi mansain.

11 Bukulipne yuwu sâmunen nângânet. Yeñe himbimân manman kârikñan mannomaihât pat Anitâñe pat kuyiñgiop. Yakât otmâ yenâmâ hânân yu kandi mansai. Yawu gârâmâ orotmeme bâlenañe biwiyene mem bâleyiñgimu manman bâlenahât pañgoñan kionmaiñhât biwiyene galemahom senne âlâlâ ki ekñâlenomai.

12 Yawu otmâ pâku lohimbiñe hakyenjan sâmai ya yengât senyenjan uwawapñe bia mannomai. Uwawapñe bia manñetâ Anitâñe yâk yengât biwiyenjan kionmu yâkñe yengât manmanyene ya ekñetâ biwiyenjan hâumu Kutdâhâlen biwiyenane kepeim Anitâ herone otbangim mepaenomai.

Gawamangât girem den lâum mannom.

13 Otmu lohimbiñe Kutdânenñahât nângânetâ yahalâkgât yeñe lohotñan manmâ gawamangât lok kunje tem lâuwanñim mannomai.

14 Otmu yâkñe galemlipyene katyekmu yâkât sâtgât otmâ lohimbi galemyongom mansai. Yawu manmâ lohimbiñe otñetâ bâlemap ya sâm hâreyiñgim matñe yinñetâ memai. Yâhâ lohimbiñe orotmeme âlepñeâk otmai ya yengât nângâm herone otyiñgimai. Yakât otmâ yeñe galemlipyene yengât amutgen târârâhâk mannomai.

15 Târârâhâk manñetâ yanâmâ lohimbi Anitâhât den nângâm hilipgumaiñe sâm ge katyekne sâm otñetâ umatñe otmu pilânomai.

16 Yengât kunyene yamâ Anitâ konohâk. Yawu gârâmâ Anitâhât denâk lâunom sâm gawamangât girem den ki lonğâenomai. Yawu nângâm gawamangât girem den lonğâem tosa menomai

yamâ Anitâhâlen tosa ya ki kârâm pilânomai. Yawu manmâ Anitâhât tem lâum gawamangât lok kunjahât amutgen mannomai.

¹⁷ Yawu manmâ lohimbi kerek yengât nângânetâ yahatbuap. Otmu Anitâ ewewangim Kiristohât lohimbi buku otyingim manmâ yâhânomai.

Lohimbiŋe hâhiwin ninginomai yan matŋe ki kâpekyiŋginom.

¹⁸ Lok nombotŋe lok kutdâ hoŋ bayiŋgin manmai yengât yuwu sâmunne nângânet. Lok Kutdâlipyenŋe nombotŋe yen nombotŋe lohotŋan otyiŋginetâ âilonŋo manmai. Yâhâ lok kutdâlipyenŋe nombotŋe âlâneâmâ yen nombotŋe hâhiwin yiŋginetâ umatŋe kakŋan manmai. Yâhâ yenneâmâ lok kutdâlipyenŋe kerek yengât lau lâuyiŋgin huruŋ huruŋ manmâ hoŋ bayiŋginomai.

¹⁹⁻²⁰ Otmu lok kutdâlipyenŋe imbiâk hâhiwin yiŋginomai. Yawu otyiŋginetâ yenŋe hâhiwin kakŋan Anitâhât den lâum ewe katyekmâ hoŋ bayiŋgin mannomai. Yawu otŋetâ yanâmâ Anitâŋe yengât nângâmu ârândânŋ otbuap. Yâhâ yenŋe otmâ hilipgunetâ yakât matŋe hâhiwin yiŋginetâ umatŋe kakŋan mannomai. Umatŋe yawu yiŋginomai yakât Anitâŋe nângâmu ârândânŋ otbuap.

²¹ Yâhâ lok kutdâlipyenŋe imbiâk hâhiwin yiŋginomai yan yenŋe orotmeme âlepneâk otmâ matŋe ki kâpekyiŋginomai. Yawu mannomaihât nângâm Anitâŋe meyehop. Emelâk yakât dopneâk Yura papatolipnenŋe Kiristo mem bâlene âlâlâ mângâenŋetâ sâtŋum muop. Yâkŋe yawu olop yakât dopneâk yenŋe gurâ yawuâk otŋetâ yan Anitâŋe nângâyŋginimu ârândânŋ otbuap.

²² Otmu Kiristone ki otmâ hilipguop. Me den perâkne âlâ ki sâop.

²³ Otmu Yura papatolipnennane hâim hilit balit tuhuwi yakât matne ki kâpekyingiop. Otmu mem âlâlâ tuhuwi yan otbangiwi yakât matne menomai ki sâop. Otmu howanân kujetâ muop yan An-itâne biwinenne ekmâ matne dopnennan ningimu ârândân otmap yakât nângâm umut biwine yâkâlen karahop.

²⁴ Yeje orotmeme bâlene bunewâk pilâm An-itâhât tem lâum orotmeme âlepneâk otnomaihât Kiristo iknahâk yengât toсахât otmâ kaweyenan kinmu howanân kujetâ muop. Muop yapâ gâtneje Anitâne tosayene pilâm meyehop.

²⁵ Emelâk ki meyehop yan girawu manbi yakât den âlâen hâum sâmune nângânet. Lama yengât galemene bia yakât otmâ ihilâk mahilâk manmai. Yakât dopneâk yeje amboene biahât otmâ ihilâk mahilâk otmâ manminiwi. Yâhâ sâp yuâmâ Kiristone umut biwiyene galemgum tihityene otmap yâkâlen biwiyene kepeim lohotnan manmai.

3

Imbilipene yengât sâop.

¹⁻² Otmu imbilipene yengât sâmune nângânet. Lok kutdâ yengât hon bawalipeneje lau lâuyingimai yakât dopneâk imbilipeneje loklipeneje ewe katyekmâ lau lâuyingimoi. Yawu otmâ Kiristohât den lâum lohotnan mannomai yanâmâ loklipeneje Kiristohât den nângânetâ gemu bet pilâmaine manmanyene ekmâ yâkâlen

biwiyenaje kepeinomai. Yâhâ yâkâlen biwiyene katnet sâm yene loklipyene ki kendâyinjomai.

³ Me loklipyenaje yekmâ Kiristohât herone otbanjinetgât somotyene mendenomai yan senne âlâlâ sekne âlepne orop ki menduhum mendenomai. Me sângum me hâk katipne âlonngo lonngo ki hanjalakmâ senne âlâlâ sekne âlep âlep yane menjâleaknomai.

⁴⁻⁶ Emelâk Yura tâmbâlipnenne yengât imbilipyenaje Anitâhâlen biwiyenaje hikum tem lâuwanjim loklipyene ewe katyekmâ amutyenjan manbi. Yawu manjetâ loklipyenaje manmanyene ekmâ Anitâ herone otbanjim mepaewi. Awaraham imbiñe, kutne Sara, yâkne lokñahât lau lâuwanjim yâkât amutgen manop. Otmu Anitâne yen meyekmâ Awarahamgât pat kuwanjiop ya yawuâk kuyinjiopgât otmâ yenâmâ yâk yetgât sen manmai. Yakât otmâ imbilipyenaje Sarane olop yawuâk otmâ loklipyene ewe katyekmâ amutyenjan mannomai. Yawu manmâ Kiristohâlen biwiyenaje kepeim mansai yakât topne loklipyenaje eknetâ âlepne otbuap. Yene yawu manmâ loklipyene lohotñan otyinjim manmâ yâhânomaihât Anitâne nângâmap.

Loklipyene yengât sâop.

⁷ Otmu loklipyene yengât yuwu sâmune nângânet. Imbilipyenaje yengât wâtyenjan manjetâ tihityene otmâ mansai. Yakât Anitâne yengât nângâm manman kârikñahât pat kuyinjiop yawuâk imbilipyene yengât kuyinjiop. Yawuhât otmâ Anitâhât den lâum imbilipyene ewe katyekmâ lohotñan otyinjomai. Yawu ki

otyinjinomai otmuâmâ yu me yakât Anitâ ulitgunjetâ ki nângâyinjiwuap.

Yuwu otmâ âilonjo mannom.

⁸ Yen kerekne manman âilonjoân mannetgât yuwu sâmunne nângânet. Biwi nângân nângânyenaje kepeiakmâ konohâk otmu mannomai. Yawu manmâ yenahâlâk ki nângânetâ yahatbuap. Bukulipyene yengât nângânetâ yahatmu yâk orop tânahom mannomai.

⁹ Yâhâ lohimbi nombotnaje nângâm bâleyinjim den bâlene hâiyeknomai, me nombotnaje mem ge katyeknomai. Yanâmâ yene yakât matne kâpekyinjine sâm ki nângânomai. Yawu otmâ mem sânduk tuhuyekmâ buku otyinjinjetgât Anitâne meyekmu yâkâlen biwiyenaje kepeim manmâ gai. Yawu mannomai yanâmâ Anitâne meyekmâ manman sânduham katyekmâ tihityene otmâ yâhâwuap.

¹⁰ Manman yawu yakât emelâk lok âlâne den kulemguop ya yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâne herone kakjan manne sâmâmâ yuwu otmâ mannomai. Den belângen ki sahanjinomai. Me den golâ ki gahaenomai. Me den bâlene ki hâiaknomai. Me ki den perâkne kâirahonomai.

¹¹ Orotmeme bâlene yawuya bet pilâm biwiyene Anitâhâlen katmâ yâkât tem lâum buku oranjim mannomai.

¹² Yawu mannomai yanâmâ Anitâ mepaem yu me yakât ulitgunomai yanâmâ nângâyinjim tihityene otbuap. Yawu gârâmâ lohimbi nombotnaje

orotmemeyeŋe bâleŋe ya witgum otmâ mannomai yamâ pilâyekbuap.” Den kulemguoŋp ya yawu tap.

¹³ Bukulipne, yeŋe orotmeme âilonŋoâk otnehâlâk nâŋgâm mannomai yanâmâ lok âlâ me âlâŋe ki mem ge katyeknomai.

¹⁴ Yawu gârâmâ yeŋe orotmeme âilonŋo otmâ manŋetâ lok bâleŋeŋe mem âlâlâ tuhuyeknomai yanâmâ Anitâŋe meyekbuap. Yakât nâŋgâm lok bâleŋe yeŋgât ki kiŋgityeŋahât otnomai, otmu umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmap sâm yakât ki gorâyinŋiwuap.

¹⁵ Yawu nâŋgâm Kutdânenŋe Kiristohâlen biwiyenŋe tiŋâk kepeim ewe katmâ tem lâuwangim manmâ yâhânomai. Otmu âwurem ge meyekbuap yakât nâŋgâm biwiyenŋe mem mannomai. Yakât topŋe lohimbi nombotŋeŋe nâŋgânehât âiyongonŋetâ yakât ki hâum pâpgum kopa otnomai.

¹⁶ Den matŋe ekyongonomai yan Anitâŋe nenekmu ârândânŋ olâk sâm ewe katmâ lohotŋan ekyongonomai. Kiristo orop biwiyenŋe kepeiakmâ konohâk otmu yâkât wâtŋan kinmâ târârâhâk manmai. Yawu manŋetâ lohimbi belângen manmaine sâm bâleyinŋimai. Yâhâ hâmbâi âlâkuâk sâm bâleyinŋim pâpgum pilâŋetâ lohimbi nombotŋeâmâ ya yeŋgât nâŋgâyinŋinŋetâ kakŋe otbuapgât yeŋe biwiyenŋe galemahom mannomai. Yawu manmunŋe Anitâŋe nenekmu ârândânŋ oap nâŋgâm biwiyenŋan ki hâuyekbuap.

¹⁷ Yâhâ Anitâŋe lohimbi belângen manmai ya yeŋgât mâtâp ki maŋguyinŋimu yeŋgât manmanyenŋe âlepŋe ya ekmâ sâm bâleyinŋim hâhiwin kakŋan katyekŋetâ yanâmâ yâkŋe

tihityeņe otbuap. Yâhâ yeņahâk otmâ hilipgunjetâ yakât matņe yiņgiņetâ umatņe kakņan mannomai yakât Anitâņe nâņgâmu ârândâņ otbuap.

18 Otmu yeņe târârâhâk manņetâ hâhiwin yiņgiņetâ biwiyeņe ki orotok sâwuapgât nâņgâm nâņe Kiristone olowân hâum sâmunne nâņgâņet. Nen lohimbi kerekņe otmunņe bâlemu tosa orop manmain. Yâhâ Kiristoneâmâ ki otmu bâleop. Anitâņe nen kaok nâņgâningiâkgât Kiristo ikņak tosanenņahât otmâ kawenennan kinmu kuņetâ muop. Yakât Anitâņe nâņgâmu ârândâņ otmu umutņe miop.

19-20 Kândikum emelâk lohimbiņe orotmeme bâleņe otmâ manminiwi yan tâmbânenņe âlâ, kutņe Noa, yâkņe Anitâņe matņe yiņgimu hiliwahomaihât girem den ekyongop. Ekyongomu nâņgâņetâ bulâņe otmu orotmeme bâleņe pilâņetgât Anitâņe mambotyiņgiop. Mambotyiņgiop yan girem den ya nâņgâņetâ helekņe otmu orotmeme bâleņe tâtâem otmâ yâhâwi. Yawu otņetâ imbiņe naomlipņe otmu iranlipņe meyekmu orowâk waņa kâlehen yâhâwi. Waņa kâlehen yâhâ tatņetâ tongelâk pato gem niņ niņ sâm gam yâhâ lohimbi Anitâhât hâkâņ otmâ belângen manbi ya aksisihâk haranyongomu muwi. Sâp patoen lohimbi yaņe hiliwahonomaihât pat Anitâņe kuyiņgiop. Yakât otmâ umutyeņe hâruyekmu peke kâlehen kinmai. Ya yeņgâlen Kiristohât umutņe ari ikņe den pat ekyongomu nâņgâwi.

Otmu lohimbi nombolân kalimbu waņa kâlehen yâhâ tatņetâ hâmeyeņe kinop ya yeņgât

yuwu sâmunê nângâñet. Tonjelâk gem to niñ niñ sâm wanğa ya kundutmu yahatmu wanğa kâlehen lohimbî tatbî ya hâmeyene kinop.

²¹ Yakât dopñeâk mem toen katyekñetâ manman kârikñahât pat otmâ mansai. Toen mem katyekñetâ manman kârikñahât pat otmâ mansai yamâ to piriakñetâ hâkyene salek otmâp yawu bia. Yene orotmeme bâlene bet pilâm Kiristohâlen biwiyenane kepeinetâ Anitane biwiylene ekmu ârândân otmu yâkât pat mansai.

²² Otmu Anitane Yesu Kiristo mumuñambâ mem yahalop yen gurâ yawuâk mem yahatyekmu Kiristo orop himbimân manbisâihât pat kuyingimu mansai. Kiristone Anitâ orop tatmutâ anelo himbimân tatmai otmu âi weke, emet ambonje, senduk banearâ, susun me sâtne metne topne topne hânân yu tai kerek yengât kunyene pato tatmap.

4

Anitâhâlen biwinnenane kepeim kârihem mannom.

¹ Kiristo mem âlâlâ tuhuñetâ muop yan Anitane menekbuap nângâm yâkâlen biwinane tinâk kepeim sâtğum muop. Otmu yakât dopñeâk lohimbî belângen manmaine yen mem âlâlâ tuhuyekñetâ mansai. Yawu otyinginetâ Anitane menenekbuap nângâm yâkâlen biwiyenane kepeim kârihem mannomai. Kârihem manñetâ umatne ya pesuk sâyingiwuap yakât kakñan biwiylene yâkâlenâk kinbuap. Yawu otmâ manñetâ Manman Bâlenahât Ambonane mem ge katyekbe sâhâum pâpgum pilâwuap.

² Yakât nângâm sâp yupâek lohimbi belângen manmai ya yengât nângân nângân bâlene ki wat-nomai. Girawu manjetâ Anitâne yekmu ârândân otbuapgât nângâm yakât den tem lâuwangim man-nomai.

³ Pâku lohimbiye yeŋe engatyeneâk watmâ orot-meme bâlene otmâ manmai yakât dopneâk yeŋe manminiwi yamâ yuwu. Ekñâleangim tepyeŋe uk sâmu otmâ hilipguminiwi. Otmu to kârikŋe nem biwi hâlim otmâ ki orotŋe otminiwi. Otmu Porom Lâpio hâwim kânângânetâ kinmu ulitgum kâwâ konda otmâ manminiwi. Emelâk orotmeme yawu otmâ manminiwi ya pilâwi.

⁴ Yawu gârâmâ sâp yuâmâ pâku lohimbiye “yen orowâk to kârikŋe nem herone otne,” sânetâ ki nângâyingimai. Yawu otmai ya eknetâ sâtŋe otmu meme sâsâ tuhuyekmai. Yawu otyinginetâ kârihem kinmai yan sâm bâleyingim senyenjan gemai.

⁵ Otmu sâp patoen Anitâne lohimbi kerek, emelâk muwi, me sâp yiwerene mansain, me hâmbâi tetem mannomai kerek nengât biwinenŋe ekmâ sâm hâreningiwuap. Sâp yan lohimbi belângen manmaiŋe yawu otyingimai yakât den âiân katyekmâ matŋe umatŋe yingimu menomai.

⁶ Emelâk embânâmbâek lohimbi kerekŋe otŋetâ bâlemu yaŋak mum gara gara otbi. Yawu gârâmâ Anitâne tatmâ yâhâwuap yakât dopneâk umutyene tatmâ yâhâwuapgât Kiristone ya yengâlen ari ikŋe den pat ya ekyongomu nângâwi.

⁷ Manmannenŋe pesuk sâmu Anitâne biwinenŋe ekmâ matŋe kâpekningiwuapgât sâp utâpguap. Yakât otmâ biwiyene galemahom henŋengum

yu ya teteyiŋgiwuap ya ekmâ ki pârâk pilânomai. Yawu otmâ Anitâ ulitgum manmâ yâhânomai.

⁸ Otmu bukulipnenŋe orop biwinenŋaŋe kepeiakmâ konohâk otmu nanŋanŋimain yan otŋetâ bâlemap yakât tosa hewewenâk pilâyinŋimain. Yakât otmâ yeŋe bukulipyenŋe orop biwiyenŋaŋe kepeiakmâ konohâk otmu mannomai.

⁹ Otmu lomba takanŋetâ emetyenŋan dâim yâhâ katyekŋetâ tatŋetâ sot um yinŋinomai. Yawu otnomai yakât kakŋan ki sâm guhuŋnomai.

¹⁰ Otmu Wâtgât mâmânahât Heakŋe biwiyenŋan kionmâ mâmânŋe otyinŋimu bulânŋe ikŋiâk ikŋiâk teteyinŋimap. Bulânŋe teteyinŋimap yakât dopŋanâk âi mem tânahom mannomai.

¹¹ Lok âlâ me âlânŋe Anitâhât den lohimbi kâsikum yinŋinomai yan den ya tâŋ tâŋâk kâsikum yinŋinomai. Otmu lohimbi âlâ me âlânŋe Kiristohât komot tânyongonomai yan Anitâhât wâtŋan kinmâ tânyongonomai. Yawu otyinŋim mannomai yan Wâtgât Amboŋe Anitânŋe Yesu Kiristo hânŋângumu ge manman âiŋe mem teteyinŋiop yakât nânŋâm lohimbiŋe Ambonenŋe Anitâ sâm heronŋe otbaŋim mepaem yâhâmbisâi. Ya bonŋanâk.

Umatŋe âlâlâ teteningimap yan topnenŋe tetemu ekmain.

¹² Bukulipne, yuwu sâmune nânŋânŋet. Sâp yiwereŋe yu umatŋe âlâlâ kakyeŋan yâhâmu hâhiwin nânŋâm mansai yakât nânŋânŋetâ ki sâtŋe otbuap. Umatŋe yawuya lohimbi ârândânŋ teteyinŋimu biwiyenŋe âlâhâlen kepeiŋetâ tatmap yakât topŋe tetemu ekmai.

13-14 Emelâk Kiristoŋe orotmeme âlepŋeâk otminiop yamâ Yura papatolipnennŋe mem âlâlâ tuhuŋetâ hâhiwin nâŋgâop. Otmu yeŋe yâkâlen biwiyenŋe kepeim orotmeme âlepŋeâk otmai yakât lohimbi belâŋen manmaine nâŋgâŋetâ gemu sâŋm bâleyiŋgim mem âlâlâ tuhuyekmai. Mem âlâlâ tuhuyekmai yan Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe yeŋgât biwiyenŋan ge mem hewewenŋ tuhuyekmap. Mem hewewenŋ tuhuyekmu Kiristoŋe âwurem ge meyekmu manman kârikŋan manmâ heronŋe nâŋgâmbisâihât biwiyenŋe huruŋ sâmu heronŋe nâŋgâmai.

15 Yeŋe lohimbi âlâ me âlâ ki yongonŋetâ munomai. Me kombo ki tuhuyiŋginomai. Me ki otmâ hilipgunomai. Me bukulipyenŋe yeŋgât manmanyenŋe ya ki mem bâleyiŋginomai. Yâhâ orotmeme bâleŋe sâŋm aran yuwuya âlâ otŋetâ lohimbiŋe matŋe yiŋŋiŋetâ hâhiwin nâŋgânomai yakât Anitâŋe nâŋgâmu ârândâŋ otbuap.

16 Yâhâ yeŋe Kiristohâlen biwiyenŋe kepeim orotmeme âlepŋe otnomai yan lohimbi belâŋen manmaine yekŋetâ bâlemu mem âlâlâ tuhuyeknomai. Yawu otyiŋŋiŋetâmâ Kiristohât pat mansai yakât nâŋgâm Anitâ mepaem topŋe ki kurihinomai.

17 Anitâŋe lohimbi kerek kuwiknenekbe sâŋm oap. Yakât otmâ topŋe katmâ ikŋe lohimbi nengât biwinenŋe ekmâ umatŋe kaknennŋan katmu nâŋgâmain yan kuwiknenekmap. Kuwiknenekmap yamâ hâhiwin getek nâŋgâmain. Yawu gârâmâ lohimbiŋe Kiristohât den pat nâŋgâŋetâ gemu bet pilâm belâŋen manmai yâhâmâ matŋe umatŋe ondop âlâ kândâkdâ

yingimu menomai.

¹⁸ Den yan yuņe emelâk lok âlâņe den kulemguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbiņe Anitâhât den lâum manmai ya kuwikyekmâ ya yengât kakyenjan umatņe katmu hâhiwin nâņgâmai. Yawu otyingim yakât kakņan meyekmâ manman sânduhân katyekmu mannomai. Yâhâ lohimbiņe Anitâhât den nâņgâņetâ gemu bet pilâm orotmeme bâleņe tâtâem otmai yâhâmâ hâmbâi yakât matņe amokņan yingimu menomai.” Den yawu tap.

¹⁹ Yakât yuwu sâmune nâņgâņet. Anitâņe lohimbi belângen manmai ya yengât mâtâp ki maņguyingimu yaņak yengât manmanyenē ekmâ hâhiwin yingimai. Yawu otyinginetâ Anitâ Tihit tihit Amboņahâlen biwiyenāņe kepeim orotmeme âlepņeâk otmâ mannomai. Yawu otņetâ tihityenē otmâ emelâk pat kuyingioṑ yakât bulâņe yingimu menomai.

5

Galem yengât sâop.

¹ Kiristoņe ikņe komot yengât galemyenē man sâm âi nihimu mem mansan. Galemyenē mansan yakât nâņgâm lok nombotņe gurâ yâkât komot yengât galemlipyenē mansai ya yengât yuwu sâmune nâņgâņet. Kiristo orop manbin yapâek nâņe hoņ bawāņim gaman. Otmu Yura papatolipnennāņe mem âlâlâ tuhūņetâ hâhiwin nâņgâm sâtgum muop yakât topņe lohimbi ekyongom gaman. Yakât otmâ Kiristoņe âwurem ge ikņe lohimbi menenekmâ manman kârikņan

katnenekmu mannom yan nâje yâkât sâtgât otmâ aposolo nombotje orop lohimbi galemyongonom. Yakât nângâm girem den yuwu sâmunen nângânet.

²⁻³ Yen Anitâhât lohimbi yengât galemlipyene manjet sâmbâ ai yingwi. Ai ya tinâk mem Anitâhât tem lâum lohimbi hon bayingim hejengum mannomai. Târârâhâk manmâ hon bayinginetâ yekmâ girawu manjetâ Anitâje yekmu ârandâj otbuap yakât topje tetemu ekmâ hejengunomai. Yene yawu otmâ galemyongom hâmenahâlâk ki nângânomai. Me ai ya hâkâj kakjan ki tuhunomai. Me yehâhât ki nângânetâ yahatmu lohimbi umatje kakejan katnomai.

⁴ Yawu otyingim mannomai yanâmâ. Kunnenje pato Yesu Kiristone âwurem ge yengât nângâmu yahatmu yakât hâmeneamâ manman kârikjan katyekmu manmâ yâhâmbisâi.

Lohimbi inje yengât sâop.

⁵ Yâhâ lohimbi inje mansaineamâ galemlipyene yengât nângâyinginetâ yahatmu amutyenan mannomai. Yen kerekje yehâhât nângânetâ gemu huruj huruj manmâ buku oranjim hon bahanginomai. Den yan yuje emelâk lok âlâje Anitâhât den âlâ kulenguop ya miap. Den yamâ yuwu tap.

“Lohimbi âlâ me âlâje yehâhât nângânetâ yahatmap yamâ Anitâje nângâyingimu gemu mem ge katyekmap. Yâhâ lohimbi âlâ me âlâje yehâhât nângânetâ gemu huruj huruj manmai yamâ mem hewewen tuhuyekmâ tihityene otmap.” Den yawu tap.

⁶ Yakât otmâ yuwu sâmunê nângânet. Sâp yiwereñe yuâmâ yeñe umatñe kakñan mansai. Yâhâ hâmbâi Anitâñe ikñahâk nângâmu ârândâñ otbuap yan manman sânduhân katyekmu mannomai. Yakât nângâm Anitâ Wâtgât Amboñe yâkât amutgen karakmâ tem lâuwangim mannomai.

⁷ Yâkñe tihityeñe otmap gârâmâ yeñe yâkât wâtñan kinmâ umatñe âlâlâ kakyeñan yâhâwuap yakât nângâm ki gorâyinñiwuap.

⁸ Kasanenñe Satanñe mem bâlenenekmu hiliwahonongâlâk nângâmap. Yakât topñe nângânetâ keterahâkgât den âlâen hâum sâmunê nângânet. Puaiañe bau membe sâm to ginñan sip galem tuhum tatmap. Yawu otmu bau to ginñambâ to-mot tuhumu in yawu urutmâ lâum toen kionmap. Toen kionmu harangumu mumu yanâmâ nem kereñgetmap. Yakât dopñeâk nenñe manman bâleñahât pañgoñân kionmâ hiliwahonehât Satanñe pañgoñ katmap. Yakât otmâ yeñe hiliwahomaihât nângâm biwi golâek manmâ galemahom mannomai.

⁹ Kiristohât lohimbi hânñan kulemñan manmâ arai ya yeñgât kakyeñan umatñe âlâlâ yâhâmu hâhiwin nângâm mansai. Yawu manmâ Kiristohâlen biwiyeñeñe tiñâk kepeim mansai. Yâhâ yeñe umatñe âlâlâ kakyeñan yâhâmu hâhiwin nângâm mansai. Yakât otmâ ya yeñgât nângâm yeñe Kiristohâlen biwiyeñeñe tiñâk kepeim wâtñan kinñetâ Satanñe mem ge katyekbe sâm hâum pâpgum pilâwuap.

¹⁰ Sâp ki kâlep otmuâk umatñe yu pesuk sâmu Anitâ Biwi Sânduk otmu Tihit tihit Amboñe manman sânduhân katyekmu mannomai. Yawu

otmu yâkât wâtŋan kinmâ biwiyenŋe galemahom heŋgenŋum mannomai. Otmu Kiristo orop biwiyenŋe kepeiakmâ konohâk otmu manŋetâ Anitâŋe meyekmâ manman kârikŋahât pat kuyiŋgiop yakât bulâŋe yinŋimu menomai.

¹¹ Anitâ Wâtgât Amboŋe heronŋe otbaŋgim mepaem manmâ yâhânom. Ya bonŋanâk.

Den bâiŋe sâŋ hâreop.

¹² Bukulipne, den bâiŋe sâŋ hârewoman. Nâŋe bukunenŋe Sila den pâŋe tâlâwâk yu ekumune yenŋât kuleŋguap. Anitâ ikŋak mâmâŋe otnihimu Kiristohât den bulâŋe lohimbi kâsikum yinŋim gaman. Otmu yenŋât biwiyenŋe orotok sâmapgât Anitâŋe tihitnenŋe otmap yakât ekyongoan. Otmu Kiristohât den ekyongomune nâŋgâŋetâ bulâŋe otmu yâkâlen biwiyenŋe kepeim manmâ gai yawuâk manmâ yâhânomaihât nanŋan.

¹³ Otmu Kiristohât lohimbi nâ orowâk Bawilon kapiân mansain yâkŋe yawuâk nâŋgâyinŋiain. Otmu nanne Mareko orowâk tânahom Kiristo hon bawanŋimait yâkŋe gurâ yawuâk nâŋgâyinŋiap.

¹⁴ Yen Kiristohâlen biwiyenŋe kepeim manŋaiŋe heronŋe nanŋanŋinomai.

Otmu Kiristo orop biwiyenŋe kepeiakmâ konohâk otmu wâtŋan kinŋetâ biwiyenŋe sânduk sâmu mannomai. Bâiŋ.

Nâ bukuyenŋe,
Petoro

Yesuât Den Pat Âlepŋe
The New Testament in the Selepet Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Selepet long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Selepet

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

995083d2-705e-5a60-af47-1e36806ccbc